EU'S INTEGREREDE HAVPOLITIK

Dette faktablad forklarer EU's integrerede havpolitik, som er en omfattende og koordineret tilgang til forvaltningen af EU's havbaserede aktiviteter. Den integrerede havpolitik, der blev lanceret i 2007, fremmer bæredygtig vækst i den blå økonomi – herunder skibsfart, fiskeri, turisme, offshoreenergi og havforskning – samtidig med at havmiljøet beskyttes. Faktabladet beskriver de vigtigste politiske værktøjer, som EU har udviklet, og Parlamentets rolle i udformningen af dem.

RETSGRUNDLAG

Der er ingen bestemmelser i traktaterne, der udtrykkeligt giver EU lovgivningsbeføjelser på området for havpolitik. Forordningen om Den Europæiske Hav- og Fiskerifond ((EU) nr. 508/2014) nævner imidlertid gennemførelsen af EU's integrerede havpolitik som et af sine mål og udgør den retlige ramme herfor. Denne og alle andre EU-foranstaltninger vedrørende havpolitik er baseret på følgende artikler i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde:

— Artikel 42, som giver mulighed for at yde støtte til fiskerivirksomheder, der er ugunstigt stillet på grund af naturbetingede eller strukturelle forhold, eller som er omfattet af udviklingspolitikker

— Artikel 91, stk. 1, som giver EU mulighed for at fastsætte fælles regler for internationale transportvirksomheder, der rejser ind i, passerer gennem eller forlader EU's område

— Artikel 100, stk. 2, som giver EU mulighed for at lovgive om søtransport

— Artikel 174 og 175, som forpligter EU og medlemsstaterne til at mindske de økonomiske og sociale forskelle mellem regionerne, navnlig øområder

Foranstaltninger, der træffes i henhold til artikel 191 om miljøpolitik, artikel 194 om energipolitik og artikel 195 om turisme, kan også have betydning for den integrerede havpolitik.

Lovgivning vedrørende den integrerede havpolitik vedtages af Europa-Parlamentet og Rådet for Den Europæiske Union på forslag af Europa-Kommissionen. Det kaldes den almindelige lovgivningsprocedure.

HVAD ER DEN INTEGREREDE HAVPOLITIK, OG HVORFOR ER DEN NØDVENDIG?

Den integrerede havpolitik har til formål at opbygge en sammenhængende politisk ramme, der dækker hele spektret af havbaserede aktiviteter og økonomiske sektorer og sætte en stopper for opsplittet beslutningstagning. Det er en reaktion på erkendelsen af, at alle spørgsmål vedrørende Europas have er indbyrdes forbundne.

Europa-Kommissionen indkredsede først behovet for en integreret havpolitik i sine strategiske mål for 2005-2009. Den anerkendte havenes miljømæssige og økonomiske

værdi og deres potentiale til at støtte en blomstrende og bæredygtig maritim økonomi. Kommissionen lancerede officielt den integrerede havpolitik i 2007.

FORMÅLENE MED DEN INTEGREREDE HAVPOLITIK

Den integrerede havpolitik har fem hovedmål, som hver især understøttes af foranstaltninger, der dækker et bredt spektrum af maritime anliggender, og som kræver en koordineret politik og beslutningstagning.

Mål 1: En optimal bæredygtig anvendelse af havene

— Tiltagene omfatter fiskeri, søtransport, havne og logistik, den maritime sektors konkurrenceevne, beskæftigelse, bæredygtig turisme, ophugning af skibe, forurening og klimaændringer.

Mål 2: Opbygning af et viden- og innovationsbaseret grundlag for havpolitikken

— Tiltagene omfatter udvikling og vedtagelse af havstrategirammedirektivet (2008/56/EF), som udgør en omfattende europæisk strategi for havforskning og maritim forskning.

Mål 3: Optimering af livskvaliteten i kystområderne

— Tiltagene omfatter fremme af kyst- og havturisme, indsamling af socioøkonomiske data om kystregioner og maritime sektorer, udvikling af strategier for forebyggelse af katastroferisici for kystregioner og fremme af udviklingen af det maritime potentiale i regionerne i den yderste periferi og øområder.

Mål 4: Fremme EU's førerposition vedrørende internationale maritime anliggender

— Tiltagene omfatter fremme af samarbejdet med udvidelseslandene og de europæiske naboskabslande om havpolitik og forvaltning af fælles have og samarbejde med andre internationale partnere om at forbedre sikkerheden til søs, reducere forurening fra skibe, bekæmpe ulovlige aktiviteter til søs og beskytte havets biodiversitet.

Mål 5: Større synliggørelse af det maritime Europa

— Tiltagene omfatter oprettelse af internetapplikationen det europæiske havatlas som et uddannelsesværktøj og et middel til at fremhæve den fælles europæiske maritime arv og udpegelse den 20. maj som den årlige europæiske havdag.

RESULTATER AF DEN INTEGREREDE HAVPOLITIK

A. Blå vækst og blå økonomi

Europa-Kommissionen fremlagde for første gang en strategi for det, den kaldte "muligheder for blå vækst", i en meddelelse, der blev offentliggjort i 2012. Med henblik på at frigøre det økonomiske potentiale i Europas have og kystområder udpegede den fem områder, hvor en indsats under den integrerede havpolitik kunne skabe bæredygtig vækst og jobskabelse: blå energi, akvakultur, turisme, mineraler og bioteknologi.

Efter fremlæggelsen af den europæiske grønne pagt, som er strategien for at gøre EU kulstofneutralt senest i 2050, i december 2019, skiftede Kommissionen fokus fra "blå

vækst" til opbygning af en bæredygtig blå økonomi. I en meddelelse fra 2021 om en ny strategi for en bæredygtig blå økonomi i EU beskrev Kommissionen den blå økonomi som en måde at nå visse bæredygtighedsmål på. Den opfordrede EU-landene til at gøre deres blå økonomier mere bæredygtige ved at:

— udvikle nye teknologier for at reducere emissioner fra fiskefartøjer

— tilskynde fiskerne til at spille en aktiv rolle med hensyn til at mindske havforureningen ved at indsamle havaffald, mens de befinder sig på havet, og til at anvende genanvendelige fiskerimaterialer

— gennemføre maritim fysisk planlægning som et redskab til at levere ren energi, beskytte og bevare havets biodiversitet og skabe sikkerhed for de økonomiske aktører

— uddanne og inddrage offentligheden i viden om havene og

— fremme internationale aftaler for at sikre, at den bæredygtige blå økonomi også vokser i lande uden for EU.

B. Søtransportdata

Hver gang et skib anløber eller forlader en EU-havn, skal dets operatør indberette visse oplysninger. De EU-regler, der blev vedtaget i 2019, har forenklet og harmoniseret disse rapporteringskrav og bragt al rapportering om et havneanløb ind i et digitalt rum kaldet det europæiske søfartsmiljø med ét kontaktpunkt. Alle EU-lande anvender nu det samme rapporteringssystem og indsamler de samme data i samme format. Dette gør det lettere for myndighederne at anvende og dele disse oplysninger og betyder, at skibsoperatører ikke behøver at håndtere forskellige nationale systemer.

C. Forskning, havdata og viden om havene

Viden er afgørende for at skabe intelligent og bæredygtig vækst inden for havbaserede aktiviteter, vurdere de marine økosystemers sundhed og beskytte kystsamfundene. Skabelsen af viden om havene begynder med observationen af havene, som oftest udføres af de nationale myndigheder.

I 2008 lancerede Europa-Kommissionen den europæiske strategi for havforskning og maritim forskning, som indeholder konkrete foranstaltninger til forbedring af havforskning og maritim forskning. På grundlag heraf behandlede Kommissionen i sin strategi for viden om havene 2020, der blev offentliggjort i 2010, behovet for en koordineret tilgang til indsamling, samling og formatering af data fra havobservationer for at gøre dem søgbare og anvendelige.

D. Maritim fysisk planlægning

Maritim fysisk planlægning bidrager til at skabe balance mellem de konkurrerende krav fra økonomiske sektorer og aktiviteter såsom fiskeri, transport, produktion af vedvarende energi og bevarelse af økosystemer. Direktivet om maritim fysisk planlægning fra 2014 har til formål at fremme en koordineret forvaltning af det maritime rum som en løftestang for bæredygtig økonomisk vækst. Det har også til formål at undgå og håndtere territoriale konflikter og udnytte fordelene ved kombinationer af aktiviteter. Dette bliver stadig vigtigere, efterhånden som

efterspørgslen efter det maritime rum vokser, og de menneskelige aktiviteters indvirkning på havene bliver stadig tydeligere.

E. Integreret havovervågning

Et sikkert havmiljø er også vigtigt for udviklingen af marine økonomiske aktiviteter. Integreret havovervågning har til formål at tilvejebringe fælles metoder til deling af oplysninger og data mellem myndigheder, der er involveret i forskellige aspekter af overvågning, f.eks. grænsekontrol, havforurening og havmiljøet, fiskerikontrol, generel retshåndhævelse og forsvar.

I 2009 fastlagde Kommissionen de vejledende principper for udvikling af en fælles ramme for informationsudveksling for EU's maritime område, og den fremlagde i 2010 en køreplan for oprettelse af en fælles ordning for informationsudveksling med henblik på overvågning af EU's maritime område. Den har til formål at forbedre effektiviteten og omkostningseffektiviteten af havovervågningen ved at give mulighed for en passende, lovlig, sikker og effektiv datadeling på tværs af sektorer og grænser i hele EU.

Senere, i 2014, offentliggjorde Kommissionen en meddelelse om de næste faser inden for den fælles ramme for informationsudveksling, og den fælles ramme blev operationel i 2024.

I 2023 bekræftede EU-Rådet den fælles ramme for informationsudveksling som en hjørnesten i EU's strategi for maritim sikkerhed (3.4.11).

F. Grænseforvaltning og migrationsstyring

Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning blev oprettet i november 2019 for at sikre integreret forvaltning ved EU's ydre grænser, forvalte grænsepassage effektivt og gøre EU's politik for tilbagesendelse af migranter mere effektiv. Det gennemfører overvågningsmissioner ved EU's grænser for at afsløre smugling af migranter og ulovligt fiskeri og for at bekæmpe grov international kriminalitet.

G. Fremme af den integrerede havpolitik på internationalt plan

I betragtning af den grænseoverskridende karakter af marine økosystemer og maritime aktiviteter er det nødvendigt med et robust internationalt samarbejde for at nå målene for den integrerede havpolitik. Europa-Kommissionen offentliggjorde i 2009 en meddelelse om udvikling af den internationale dimension i den integrerede havpolitik, som fremhævede behovet for global og regional havforvaltning og forpligtede EU til at styrke sin rolle i internationale fora.

I 2016 offentliggjorde Kommissionen og den højtstående repræsentant den fælles meddelelse "International havforvaltning: En dagsorden for international havforvaltning for havenes fremtid". Denne omfatter 50 aktioner med henblik på sikre, rene og bæredygtigt forvaltede have, som er ved at blive gennemført i hele verden.

H. Havområdestrategier og makroregionalt samarbejde

Hvert havområde er forskelligt med sine egne specifikke økonomiske, sociale og miljømæssige forhold, muligheder og udfordringer. Havene deles mellem forskellige lande, så regionalt samarbejde, herunder med lande uden for EU, er vigtigt.

I erkendelse heraf har Europa-Kommissionen anlagt en målrettet tilgang til anvendelsen af den integrerede havpolitik i EU's forskellige havområder.

— Den har udviklet **tre havområdestrategier**, der dækker Atlanterhavet, det vestlige Middelhav og Sortehavet.

— Den er tæt involveret i **to makroregionale strategier** med en stærk maritim karakter i Østersøen og i området omkring Adriaterhavet og Det Joniske Hav.

— Den støtter **regionerne i den yderste periferi** i udviklingen af deres egne strategier for den blå økonomi.

EUROPA-PARLAMENTETS ROLLE

Siden indførelsen af den integrerede havpolitik har Europa-Parlamentet aktivt støttet de forskellige initiativer, der har til formål at gøre den til en realitet.

A. Beskæftigelse og blå vækst

I juli 2013 vedtog Parlamentet en beslutning om blå vækst, hvori det gav udtryk for sin støtte til strategien til fremme af den blå økonomi. MEP'erne fremhævede betydningen af at bevare de marine økosystemer og opfordrede til en mere koordineret EU-indsats for at fremme de maritime erhverv og opbygge de færdigheder, der er nødvendige for at arbejde i dem. I september 2015 vedtog Parlamentet endnu en beslutning om at skabe job og vækst i den blå økonomi gennem forskning og innovation.

Parlamentet har også støttet lovgivning om minimumsuddannelsesniveauet for søfartserhverv, der har til formål at forbedre søfartssikkerheden og mindske forureningen til søs gennem uddannelse og udstedelse af beviser, og lovgivning om reduktion af plastprodukters miljøpåvirkning ved at kræve, at fiskerne genanvender deres plastfiskeredskaber eller overvejer at anvende alternative materialer.

Parlamentet har vedtaget flere beslutninger om fiskeri og akvakultur i de seneste år. Dets beslutning om fiskere for fremtiden, der blev vedtaget i september 2021, fokuserer på at tiltrække nye generationer af arbejdskraft til fiskeindustrien og skabe arbejdspladser i kystområder. Dets beslutning fra maj 2022 om fiskeri- og akvakultursektorernes rolle i en bæredygtig blå økonomi understreger disse sektorers betydning for fødevaresikkerheden og opfordrer til specifikke handlingsplaner for fiskeri- og akvakultursektorerne og forbedret finansiel støtte til den blå økonomi.

I en beslutning om havvindmølleparkers og andre vedvarende energisystemers indvirkning på fiskerisektoren, der blev vedtaget i juli 2021, understregede Parlamentet, at havenergi kun vil være bæredygtig, hvis den ikke har negative virkninger for miljøet, økonomien eller beskæftigelsen, navnlig i områder, der er afhængige af fiskeri.

I januar 2024 vedtog Parlamentet en beslutning om status for gennemførelsen af den fælles fiskeripolitik og fremtidige perspektiver. Den har til formål at give politisk vejledning om fremtidige revisioner af den fælles fiskeripolitik med fokus på, hvorvidt målene og redskaberne for den nuværende politik stadig er relevante for at tackle nuværende og fremtidige udfordringer, og hvorvidt visse aspekter bør reformeres, revideres, tilpasses eller forbedres.

B. Havforvaltning

Den 16. januar 2018 vedtog Parlamentet en beslutning om international havforvaltning i forbindelse med de bæredygtige udviklingsmål for 2030. Det understregede, at indsatsen inden for havforvaltning bør omfatte alle menneskelige marine og maritime aktiviteter, både traditionelle og nye, herunder fiskeri, samt spørgsmål vedrørende forurening og klimaændringer.

Parlamentet vedtog en beslutning forud for FN's konference om klimaændringer 2019 i Madrid (COP 25), hvori det mindede om, at klimaændringer er en af de største udfordringer for menneskeheden, og understregede, at havene er en del af løsningen herpå.

Den 15. januar 2020 vedtog Parlamentet en beslutning om den europæiske grønne pagt. Den støttede Kommissionens forslag om, at der skal fastsættes et globalt bindende mål om at beskytte og genskabe biodiversiteten på FN's konference om biodiversitet i oktober 2020. Den opfordrede endvidere indtrængende Kommissionen til at give den grønne pagt en "blå" dimension og til fuldt ud at inddrage havene som et nøgleelement i den grønne pagt ved bl.a. at udvikle en hav- og akvakulturhandlingsplan.

Dette faktablad er udarbejdet af Europa-Parlamentets Temaafdeling for Samhørighed, Landbrug og Socialpolitikker. Der kan findes yderligere oplysninger om emnet på Fiskeriudvalgets websted.

Marcus Ernst Gerhard Breuer
04/2026